

w lasach Polski centralnej, zachodniej i północno-zachodniej, gdzie wypuszczono 90% z ponad 300 sokołów. Akcją koordynuje Rada Programu Restytucji Sokoła Wędrownego w Polsce pod nadzorem Ministerstwa Środowiska.

- Nowym środowiskiem dla sokoła są miasta, gdzie nie ma naturalnych wrogów, nie brakuje pokarmu, a wysokie budynki są substytutem skał. Pierwsza próba lęgu nastąpiła w 1998 r. na budynku PKiN w Warszawie. Do dziś w kilkunastu znanych gniazdach wykluło się ponad sto młodych.

- Poza prowadzeniem kolejnych wsiedleń, ważnym działaniem jest monitoring (kontrola gniazd, obrączkowanie młodych, poszukiwanie kolejnych par, instalowanie sztucznych gniazd, całodobowe pilnowanie lęgów).

- Monitoring populacji sokoła wędrownego w Polsce koordynuje Stowarzyszenie Na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”. Stowarzyszenie ściśle współpracuje ze specjalistami z Europejskiej Grupy Roboczej Sokoła Wędrownego.

- Wszelkie informacje o sokołach prosimy zgłaszać mailowo: falco@peregrinus.pl

Sławomir Sielicki, Janusz Sielicki

Stowarzyszenie Na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu od 1966 roku NBP emituje także monety kolekcjonerskie, a w 2006 roku wprowadził do obiegu pierwszy polski banknot kolekcjonerski. Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno dla upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozbudzenia zainteresowań na temat polskiej kultury, nauki i tradycji.

Od 1996 roku NBP emituje także okolicznościowe monety dwuzłotowe ze stopu Nordic Gold. Towarzyszą one seriom monet kolekcjonerskich, a od 2004 roku są również wprowadzane do obiegu w odrębnych seriach tematycznych „Herby województw” (2004–2005) i „Historyczne miasta w Polsce” (2005–2008).

**Wszystkie monety emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.**

MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008

Od 1993 roku NBP emituje serię monet „Zwierzęta Świata”. W serii ukazują się 20-złotowe monety srebrne oraz dwuzłotowe ze stopu Nordic Gold. Temat „Sokół wędrowny” jest piętnasty w tej serii.

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronach:

www.nbp.pl
www.numizmatyka.nbportal.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej SA w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

Z W I E R Z Ę T A Ś W I A T A

Sokół wędrowny
(*Falco peregrinus*)

Zwierzęta świata: Sokół wędrowny (*Falco peregrinus*)

● W dniu 16 stycznia 2008 r. Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety z serii „Zwierzęta Świata”. Są to monety przedstawiające sokoła wędrownego, o nominałach:

20 zł wykonana w srebrze stemplem lustrzanym,
2 zł wykonana stemplem zwykłym w stopie Nordic Gold.

● Celem serii jest zaprezentowanie gatunków zwierząt zagrożonych przez rozwijającą się cywilizację.

● Sokół wędrowny (*Falco peregrinus*) występuje niemal na całym świecie. Niegdyś w Polsce powszechny, choć niezbyt liczny. Praktycznie wyginął w latach 60. XX w. Dzięki staraniom sokolników i ekologów obecnie w Polsce żyje już kilkanaście par sokołów.

● Sokół jest gatunkiem prawnie chronionym, wpisanym do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Zaczęto go chronić we wczesnym średniowieczu ze względu na znaczenie dla sokolnictwa. Sokoła (obok bobra, tura i żubra) chroniono w Europie jako jeden z pierwszych gatunków.

● Sokoły charakteryzują się dużym dymorfizmem płciowym. Samiec jest wielkości gołębia, samica o 1/3 większa od samca. Długość ciała 36–50 cm, rozpiętość skrzydeł 95–115 cm. Dorosłe są stalowosiwe na wierzchu, na spodzie jasno ubarwione, pierś prawie biała z czarnymi poprzecznymi prążkami. Młode są z wierzchu brązowe, spód mają w kolorze jasnobrązowym z ciemnymi łezkami na piersiach. U wszystkich osobników występuje charakterystyczny ciemny pojedynczy „wąs”, który wraz z ciemnym wierzchem głowy wyraźnie kontrastuje z jasnymi policzkami. Dziób jest krótki, hakowato zagięty z charakterystycznym „zębem”. Nogi, woskówka, obramowanie oczu i nasady dzioba są intensywnie żółte. Nozdrza wyraźnie widoczne, okrągłe z centralnym punktem. Oko bardzo ciemne z prawie niewyróżniającą się źrenicą. Skrzydła długie, wąskie, ostro zakończone, ogon krótki. W locie charakterystyczne są szybkie i energiczne uderzenia skrzydeł, na przemian z długimi fazami lotu szybującego. Sokół poluje wyłącznie w locie na ptaki średniej wielkości. Atakuje pikując z dużej wysokości i osiąga prędkość do 360 km/h.

● Na przełomie marca i kwietnia samica składa 3–5 ciemnych nakrapianych jaj, które są wysiadywane przez 32 dni. Młode pozostają w gnieździe przez 6 tygodni, potem uczą się polować. Po osiągnięciu samodzielności koczują, ale osiągnąwszy dojrzałość płciową, stają się ptakami osiadłymi.

● Niemal wszędzie na świecie sokoły gniazdują na skałach, wykorzystując naturalne zagłębienia.

● Ewenementem na skalę światową jest nadrzewny ekotyp sokoła, występujący niegdyś także w Polsce. Populację tę szacowano w Europie na około 1600–2000 par. Zatrucie środowiska pestycydami spowodowało drastyczny spadek liczebności sokoła wędrownego. Ekotyp nadrzewny wyginął zupełnie.

● Od tysiącleci sokoły powszechnie używano do polowań. Sokolnicy jako pierwsi zajęli się jego ratowaniem. Na przełomie lat 60. i 70. XX w. opracowali metody intensywnej hodowli sokołów i metody ich wypuszczania.

● W Polsce sokolnicy prowadzą ponowne zasiedlenie sokołów od 1990 r. – w górach (Pieniny) i w miastach (Warszawa, Kraków) oraz

MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008 MONETY EMISJI 2008

N O M I N A Ł 2 0 Z Ł

metal 925/1000 Ag ■ stempel lustrzany ■ średnica 38,61 mm
masa 28,28 g ■ wielkość emisji (nakład) 107.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2008, poniżej napis: ZŁ 20 ZŁ. Po bokach łap orła wizerunki flagi państwowej. U góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Wizerunek dorosłego sokoła wędrownego oraz dwójki piskląt siedzących w gnieździe na skale. Z prawej strony stylizowany wizerunek fragmentu łańcucha górskiego. U góry półkołem napis: SOKÓŁ WĘDROWNY – Falco peregrinus.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**

N O M I N A Ł 2 Z Ł

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.600.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2008, poniżej napis: ZŁ 2 ZŁ. Po bokach łap orła wizerunki flagi państwowej. U góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Wizerunek sokoła wędrownego siedzącego na gałęzi. U góry z lewej strony wizerunek lecącego sokoła wędrownego. Z lewej i prawej strony sokoła stylizowane wizerunki chmur. U dołu z prawej strony stylizowany wizerunek gór i drzew. Z lewej strony półkołem napis: SOKÓŁ WĘDROWNY – Falco peregrinus.

NA BOKU: Ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**

